

BISERICA ȘI ȘCOALA

REDISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 An . . . lei 300
Pentru 6 luni . . lei 150

Ne trezim...

În sfârșit, după câte umilinți și pagube și rușini am îndurat, în trecutul mai îndepărtat, — mai ales noi ceice, odinioară, trăiam în jug străin — ca și în zilele noastre, iată, semnele vremii ne dau îndicii, destul de categorice, că *ne trezim!*...

Ni era vremea, cu adevărat, nu numai să înțelegem dezastrul ce ne păștea — și ne păștea — că, în țara noastră, suntem, numai *pur-tătorii firmei naționale* în Stat, iar beneficiarii reali, ai tuturor felurilor de bunălășii ale țării, sunt străinii. Iar noi numai giranți, cu răspundere în fața lumii, de atâtea ori clevești, că nu s'ar bucura de toate libertățile și foloasele cetățenești.

Pe când lucrul, în tristă și dureroasă sa realitate, stă tocmai din contră!

Acest organ de publicitate are fericirea, ca printr'o serie de articole recente să se fi încadrat în această operă de luminare și de trezire, militând, potrivit misiunii noastre de organ bisericesc, pentru apărarea bunurilor noastre morale — *pentru curăția, ca și pentru curățirea sufletului românesc* de mi-asmele ce-l ucid. Așa am ridicat împotrivire în fața celorce ne profanează slova și cultura, ca și religia noastră străbună, prin propovăduirea desfrâului și a desbinărilor sufletești de orice calibru.

O știam foarte bine, că, alături de stângenirea noastră în dezvoltarea normală sufletească și culturală, stau dușmani, tot așa de răi și de temut: în *economia* Țării și a Neamului pacostea Iudaismului, iar în viața socială și politică: desfrâul și politicianismul.

Am fi dorit să ne ocupăm de toate aceste pacostii, pe rând și cu răgazul ce-l putem avea într'un organ limitat la apariție săptămânală.

Dar, iată, spre bucuria noastră, suntem indemnăți să ieșim pe teren, cum am zice, printr'o anticipație.

Și fără a mai lungi vorba, suntem fericiți, că putem găzdui, la acest loc de frunte, semnificativele și-atât de temeinic exprimatele și îndatoritoarele *rostiri ale I. P. Sf. Sale Părintelui Patriarh*, în legătură cu apărarea națională în fața Iudaismului acapărător și dizolvant.

Iată, o parte din ceea ce a spus Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh:

„Sunt orașe și ținuturi întregi, unde nimic nu mai e românesc, decât sărăcia, mizeria cea mai neagră, „umbra spinului“. Îți vine să plângi de mila bietului popor român, căruia îi stoarce și măduva din oase.

„A ne apăra, este o datorie națională și patriotică, iar nu „antisemitism“.

„A nu reacționa, a nu activa spre a scăpa de această plagă, înseamnă a fi niște lași, îndolenți și a ne duce de vii la groapa și peirea ce ne așteaptă.

„Unde-i scris, că numai dv. evreii aveți privilegiul de-a trăi pe spinarea altor popoare, și pe spinarea noastră, a României, ca niște paraziți?

„Unde-i scris, că nouă nu ne este îngăduit a simți cum ne sugeți vraga poporului și creștinului, până e silit să-și părăsească și casa și vatra părintească și să iee „frunza'n buze și lumea 'n cap“.

„Unde-i scris, că noi n'avem dreptul a ne scutura de această primejdie, ca de ori ce paraziți?

„Deci logic și sfânt: Aveți organizații puternice, — aveți bani câți vreti, aveți legături mondiale, aveți pricepere, aveți istețime, știți

exploata orice situație, aveți destule calități și posibilități, ca să vă căutați și găsiți și câștigați undeva un loc, un pământ, o țară, o patrie, încă nelocuită de alții. Colonizați-vă, așezați-vă acolo, munciți pământul, asudați la munca grea. Trăiți, ajutați-vă, apărați-vă și exploatați-vă unii pe alții; dar nu pe noi și pe alte popoare, cărora cu rafinările etnice și talmudice le duceți și acaparați tot belșugul.

„Nu cunosc într'atâta geografia lumii, ca să vă spun eu: unde? Dar cred că e loc disponibil prin Africa, Australia, Asia, insule, etc, iar a alunga pe alții, de exemplu pe a-

rabi din Palestina, din căminurile lor, de pe pământurile lor, nu-i nici just, nici umanitar. Au și ei dreptul la țara lor; și nu se poate cere nimănui să plece din vatra sa și să te poftască pe tine, evreu, cu mărînimie, să-i ocupi locul, iar el să plece în lume”.

Așa se vede, ne trezim!

Să deie bunul Dumnezeu, ca acești spirite de trezire, care se afirmă tot mai larg și mai adânc, s'ajungă a stăpâni întreagă suflarea românească, printr'o energică și statornică faptă mare de apărare națională!

„Specificul românesc unit“ (?)

IV.

— „Violență“: Cainitism și Saturnism —

Cel de al treilea factor, care a contribuit, alături de trădare și fraudă, după concretizarea istoricului uniet A. Papiu Ilarian, la înființarea unației ardeleni, a fost *violența*. Afirmarea aceasta a numitului istoric rezultă din mărturiile marilor istorici ardeleni, unieți și ei, și este acoperită deplin de realitatea istorică a faptelor, mai mult ca dureroase, din viața Ardealului românesc al veacului XVIII.

„Specificul românesc (?) unit“ s'a născut, deci, în zodia violenței. Și-a fost un blăstem greu pe Românii de sub barbarul regim politic al Ardealului, că au avut o soartă mai rea de cât creștinii din Turcia, după propria recunoaștere a unui istoric romano-catolic.¹⁾

Violentarea sufletului românesc și ortodox din Ardeal s'a săvârșit nu numai prin acte de guvernământ politic, care, favorizând unația, ni-a suprimat pentru o lungă vreme instituția mitropolitană și ierarhia superioară, luându-ne și cea mai mică posibilitate de progres și de apărare. Ci, violentarea s'a produs și prin atitudinile, mai mult ca vrăjmășești, ale *tuturor* episcopilor unieți din veacul XVIII mai ales.

Pe la începutul cărmuirii episcopului Inochentie Klein-Micu — aprig luptător împotriva nedreptăților și violențelor, în cari se sbătea propria sa biserică, și urmaș al episcopului, nobil român maghiarizat și preot de rit latin, Ioan Pataki, — se mai resimțea printre unieți²⁾

¹⁾ Dr. Pichler. Geschichte der kirchlichen Trennung, vol. II. pag. 130.

²⁾ Simeon Bărnuțiu o spunea, în discursul său celebru dela 2/14 Mai 1848, ținut în Blaj, — un aspru rechisitoriu nu numai la adresa Ungurilor, ci și la a Unației, că proto-

o îngrijorare de soarta amară a înseși bisericii uniete și de dezastul desbinării sufletești a fraților de acelaș sânge. Dar, după ce episcopul Inochentie s'a refugiat la Viena și de acolo a fugit la Roma — unde, după un surghiun de douăzeci și patru de ani, se stinse în umilire morală, de pe urma căreia fu silit de papa să dimisioneze, și în mizerie materială, încât a trebuit să-și vândă până și crucea episcopală —, la Blaj a început să prindă curentul *ultramontan*.

Va să zică, nu era de ajuns, că Stăpânirea, politică — din proprie inițiativă, ca și din sugestiile dela unele sinoade ale bisericii uniete, încălecată de teologul iezuit — luase măsuri de închiderea frontierelor dinspre Principatele Române pentru a opri intrarea în Ardeal a cărților de rituale și a preoților și călugărilor ortodocși, ca și măsuri de izolarea unieților de către școalele ortodoxe, românești, și de școalele calvinești. Nu erau de ajuns toate aceste măsuri *politice*, ci trebuia să se producă și o încercuire dinadins, o izolare *voită*, de un exclusivism sectar — canonizat de Roma, pentru Orient de mai nainte vreme³⁾ — în cadrele *Ultra-*

popul Nicoară Beianul a spus, la 1735, episcopului Inochentie, aceste cuvinte: „Tare mă tem, că nu vom avea alt folos din uniunea aceasta, carea o am făcut; ci vom rămânea numai cu *ura între frați* și cu *muștrarea cugetului*“. „Nu mult după aceasta, alt protopop predica — continuă Bărnuțiu — în biserică aceasta (în catedrala din Blaj), că *i-au înșelat pe Români cu uniunea*; însă acum era târziu, pentru că *ura* era înrădăcinată între frați, și *dușmani Românilor*, cari nu dorm niciodată, *priveghiau, ca să nu se stingă vr'odată din mijlocul lor acest foc infernal*“.

³⁾ În acest sens emise Roma, la 1729, Instrucțiunea, prin care oprește orice amestec al „catolicilor“, cu „ereticii“.

montanismul presidat la Blaj de Petru Pavel Aaron, mai întâi vicar apostolic în locul episcopului leguit, Inochentie, pe care-l submina, și acasă dar și în exilul său din Roma, cu ajutorul lezuiților și prin sateliții săi. Iată, ce ni spune, în aceasta privință însuși Samuil Klein, nepotul episcopului: „...iară el (P. P. Aaron), aprins fiind de iubirea vlădiciei... uitându-și de toate părinteștile faceri de bine ale arhierului său, și împreunându-se cu lezuiți, căută perirea făcătorului său de bine și cum să poată vinde pe stăpânul său”, care l trimisese la Roma, la studii.⁴⁾

Așa prinse ființă Ultramontanismul în Blaj, cu clericii săi de intransigență, aspră și fanatică, a neofiților de totdeauna, trufia celor cari pentru întâia dată gustă o cultură mai înaltă sau se împărtășesc de onorurile și înlesnirile materiale: titluri, daruri, lanț de aur, cu medalia stăpânitorului, domenii, relații, studii — toate acestea făcând din episcopii și canonicii, ca și din profesorii blăjeni niște disprețuitori ai vechei Ortodoxii umile și sărace și ai celor de dincolo de Munți.⁵⁾

Din dospeala sectară a Ultramontanismului blăjean — care avea la bază pomenita „Instrucțiune” papală, ca și poruncile împărătești dela Viena și terorizările teologului iesuit de totdeauna și setea de parvenire a unor clerici, răsări o *dublă violență*: la adresa Românilor ortodocși, pentru a-i atrage la „legea împăratului”^{6a)}, și la adresa celor mai buni și cuminiți filii ai neamului, dintre unieții români.

Din cel dintâi punct de vedere, *viața ortodoxă a Românișmului ardelen, ni-a dat*, — sub loviturile de ieniceri ale unieților, demascate magistral și temeinic,⁶⁾ — un foarte dureros și tot pe-atâta de bogat și glorios martirologiu ortodox-român.

Temnițele Ardealului din aceea vreme nu

și cu „schismaticii”, sub grea amenințare, pentru toți misionarii săi în Orient. Documentul acesta e trecut ca act *normaliv*, și în *legiuirile bisericii unierte ardeleni*. E publicat între actele Conciliului dela Blaj din 1872 (pag. 265 și urm.). L-am făcut cunoscut mai deaproape în *a mea: Desbinarea relig. a Românilor ardeleni*, pag. 41-44.

⁴⁾ Samuil Klein: *Istoria bis. episcopiei românești din Ardeal* (manuscris): Tom. IV. partea X, § 3. — Chestiunea am tratat-o și în rev. „Biserica ortodoxă română”, a Sf. Sinod, anul 1932, pag. 300-4.

⁵⁾ N. Ioga: *Istoria Bisericii rom.* (ed. I.) vol. II, pag. 202.

^{6a)} Înainte cu abia 30 ani, preoțimea strânsă în mare sobor la Bălgrad, trecuse la „legea împăratului” (Vezi *Z. Păclisanu: Corespondența din exil a episcopului Inochentie Micu Klein*. București, 1924, pag. 5.

⁶⁾ Mai ales cele două volume mari, ale d-lui S. Dragomir: *Desrobirea religioasă a Românilor din Ardeal*.

erau de ajuns pentru Români ardeleni, cari refuzau unația. Trebuia să se deschidă și temnița din Kufstein (Austria) pentru ceice — înzădar — nădăduesc să găsească, în Viena împărătească și la inima unei femei-împărat, alinaarea durerilor și încetarea prigonirilor barbare. Așa putreziră, la Kufstein, oasele țaranului săliștean Oprea Nicolae și ale altora. În numele acelei violențe — și, bine înțeles, în folosul „specificului” unit întemeiat pe lacrimi și sânge și vieți omenesti — îngheță, în temnița dela Albalulia, în brațele mamei sale, copilășul preotesei preotului Cosma din Deal, el însuși — ca alți preoți și alți credincioși mireni — fugar, iarna, prin codru, până ce fu prins și dus și el în temniță. Din pricina aceleiași păgânești prigoniri — de care trebuia să se rușineze Blajul, prăznuitor ca ieri cu surle și trîmbițe naționale, înființarea sa de către episcopul devenit martir și victimă a Ultramontanismului blăjean — pieri și popa Maniu Dobrotă din Poiana-Sibiului. Acestuia adică, prins de popii unieți, din porunca episcopului Petru Pavel Aaron, și târât aproape desculț, în iarna anului 1754, îi înrăgheța, pe drumul Blajului, de-i căzură mai apoi amândouă picioarele, cari au fost trimise, ca corp delict, la Carloviț și de acolo la Viena.^{6a)}

Impotriva acestui Blaj tiran și centru de iscodiri închisitoriale violente — mascat magistral într-o operă de suprafață: a școalelor sale și împodobit cu aureola națională, care n'a fost niciodată preocupăția sa *principală și esențială* — strigau la ceruri Români ardeleni, căutând ocrotire în toate părțile: la Moscavi, în Principatele române și la Carlovițul sârbesc.

„...a venit vremea aceea — așa se tânguiau Români ortodocși din Ardeal, în jalba lor din 1757 către mitropolitul din Carloviț — a venit vremea aceea, care ne-am dus la mormânturile morților și am zis: *leșiți morților, din gropi, să intrăm noi de vii, că nu mai putem răbda pedepsele ce ne vin dela popii cel uniți și dela domni țării... că toate temnițele au umplut de noi, pentru legea noastră cea grecească...*”⁶⁾

Dacă Blajul eclesiastic ar avea o conștiință religioasă, cel puțin pe măsura în care-și flutură azi naționalismul, — ar trebui să se cutremure în fața *Cainitismului*, ce el a săvârșit și să tragă consecinți, drepte și cinștite, din vio-

^{6a)} N. Măneaguțiu: *Reunirea Românilor din Transilvania și Ardeal, Sibiu 1893*, pag. 22-24.

⁶⁾ S. Dragomir: *Istoria desrobirii religioase a Românilor din Ardeal*, vol. I, pag. 162. — Și *a mea: Călugări Visarion și Sofronie; și Mucenicii ortodoxiei din Ardeal* (1932).

lențele sale și din sângele și viețile pierdute, cari stau la temelie a uniției.

Dar uniția aceasta — impusă Românilor ortodocși cu tot felul de mijloace posibile și imposibile⁸⁾ — își creia un metod specific de violență până și față de cei mai buni și mai luminați filii ai săi, cari se puneau în desacord cu Ultramontanismul blăjean, ce începea să „îndumnezeiască” (zicându-i „sfântă unire”) actul uniției, „pe care, cât de puțină cercetare istorică îl poate aduce la adevărata lui valoare.”⁹⁾

Ce se întâmpla, adică?

Blajul trimisese câțiva tineri, la studii, în Roma. Dar unii dintre ei, nu erau în acord cu principiile și scopurile ultramontane, cari ridicau uniția și dogma străină deasupra adevărului istoric și a interesului de viață românească. Tipul acestor tineri — cărora d. N. Iorga le zice „răsvăriți religioși”¹⁰⁾ — fu cronicarul Gheorghe Șincai. El fu „trimis în Roma Papilor și se întoarse răpit de Roma lui Romul și a lui Traian”¹¹⁾; și se „întoarse, nu spre a propaga unirea cu Roma Papilor, ci spre a reinvia ideea Daciei lui Traian”¹²⁾. Aceasta era marea lui vînd, ce nu i-o putea ierta Blajul ultramontan! Și ca Șincai, întoarse de la Roma, și Petru Maior.

Ultramontanismul blăjean, — presidat acum de noul vlădică Joan Babb (așa semna el în suși), om fără cultură mai alesă, care-și făcuse studiile teologice la Sâmbăta-mare (Ungaria), după ce fusese chelaru la călugării unguri din Săcuime¹²⁾ — nu putea suferi, în mediul său, pe aceste minți cu adevărat luminate,

⁸⁾ Despre profesorul blăjean, Atanasie Rednic, ne spune istoricul Samuil Klein, că acela, „în toată Dumineca, la exortație, atîta lauda școlărilor unirea, până ce unii își perdeau gustul de a-l mai auzi” (S. Klein, la T. Cipariu: Acte și Fragmente... pag. 105).

Tot despre Atanasie Rednic, ajuns episcop ni se spune, că, mergând pe sate să propoveduiască, „pe neuniți cu cătane îi silea să se adune a auzi propovedania sa, cu dovediri teologicești, norodului celui prost necruprinse, îi ținea. Și lângă aceasta zografise săborul dela Florenția (1439) pe o pânză lată în chip de arbore mare; într'un ram frânt, de a arborului acestuia... se vedea Fotie patriarhul Țarigradului; pe aceeași pânză se vedea... și Petru Pavel Aron, care cu puțin mai înainte fusese vlădică în Ardeal... Intre auzitori aceștia erau și preoți neuniți, cari știau istoria săborului dela Florenția... Preoții pre delaturi îl făceau de minciună pre propovăduitorul vlădică... și oamenii se îngreșoșa de pânza aceea...” (Petru Maior: Istoria Bisericii Românilor, pag. 114).

Vlădică Atanasie Rednic avea studii teologice dela Viena. Așa se înfățișa cultura teologică superioară a unițiilor, față de „ignoranța” (?) ortodoxă, în veacul XVIII!

⁹⁾ N. Iorga: O. c. pag. 203.

¹⁰⁾ N. Iorga: O. c. 201.

¹¹⁾ Papiu Ilarian: Viața și operele lui Gh. Șincai, pag. 53.

¹²⁾ P. Maior, la T. Cipariu, Acte și Fragmente: 132.

cari nu era produsul Blajului teologic și ecleziastic, ci, mai mult decât orice, niște români cu judecată limpede și cu sentimente românești neprihănite — în deosebire de ceice se „zăpăciau” cu „monarhia” și „infallibilitatea (papei) și alte doctrine ultramontane”¹³⁾.

De aceea, cei „trei luceferi” — cu cari mereu se trufește Blajul ecleziastic — erau *negația vie a ultramontanismului* blăjean. Și, ei lucrau în consecință. Călugărul Samuil Klein, orânduitorul Bibliei de Blaj (1795), își dedicase Istoria bisericească mitropolitului sârbesc, ortodox, dela Carloviț,¹⁴⁾ și nu episcopului său dela Blaj. Iar la 1796 era cât p'aci să treacă la ortodocși, pentru a fi episcop la Sibiu¹⁵⁾. — Cât privește părerile despre uniție, ale lui Gheorghe Șincai, ni este de ajuns următorul citat: „Unirea aceasta... numai popilor au folosit, că aceștia au dobândit puțină scutință cam anevoe, dară nobilii au rămas cu buzele drambolete, până astăzi, căci Latinilor (papistașilor, zicem noi) destul le este că, înșelând pre Români pre partea lor, au putut învinge cu numărul pre Calvinii...”¹⁶⁾ Firește, în asemenea condiții, și clerul uniet figura, după părerea aceluiasi, numai „ca a cincia roată la car”¹⁷⁾. — La rîndul său Petru Maior (care luase atitudine și împotriva inovațiilor latinizante¹⁸⁾ ale episcopului Babb, ca și împotriva Ultramontanismului Roman și a celui blăjean¹⁹⁾, presidat de episcopul fără înțelegere pentru cultura mai înaltă și menirea ei²⁰⁾ — a avut și tăria și priceperea, dar și curajul de a lupta împotriva unor anume „ciocoi” ai Blajului — vorba e a d-lui Iorga²¹⁾.

¹³⁾ N. Iorga: o. c. 204.

¹⁴⁾ Ioan Bianu: Viața și activitatea lui Maniu Samuil Micul alias Clain de Sad. București. 1876, pag. 13. — E semna cu acest prilej, „preutul neunit Samuil Clain”.

¹⁵⁾ O. cit. pag. 15. urm.

¹⁶⁾ Gh. Șincai: Cronica... la anul 1514.

¹⁷⁾ Ibid la anul 1699.

¹⁸⁾ P. Maior: Ist. Bis. Rom. pag. 342.

¹⁹⁾ În „Procanonul” său, împotriva doctrinei și atitudinilor Ultramontanismului Roman și a celui blăjean, combate rătăcirile Papismului, cu energie, și are aceste cuvinte tari și drepte pentru blăjenii vremii sale, „zăpăciți” la Roma: „Ba, și acuma să află unii și prin părțile noastre, carii învățând la Roma theologhia, socotesc că numai acelea sînt adevărate, care le au auzit la Roma și doar sângele și iar vărsa pentru monarhia papei, O! d'ar fi apărat Dumnezeu neamul românesc de acest feliu de oameni învățați și theologii...” Procanonul, (edit. București, 1894) pag. 47. — Osîndă actuală și azi!!!

²⁰⁾ N. Iorga Ist. Bis. rom. vol. II 216).

²¹⁾ N. Iorga: La o sută de ani după moartea lui Petru Maior, București 1921. pag. 10..

Dar toți acești trel mari luminători de Neam — deși „uniți”, — dar fiindcă erau Români în primul loc — trebuia s'apuce bățul pribegiei și, luând lumea'n cap, să moară, unii din ei printre străini.

E „specificul român unit²²⁾”: *Blajul ultramontan²²⁾*, aprig prigonitor al Ortodoxiei, *traducea în fapt dureros legenda despre Saturn — mâncându-și pe propriii fii, pe cei mai buni din ei!*

Și, mai are o latură acest „specific” blăjean: jocul frivol, de a se trufi deapuri cu meritele naționale ale acestor mari prigonitori ai săi, prezentându-i ca o resultantă a Uniției și nu ca ceea ce erau ei: *Un accident național al unui legământ sufletesc străin, aducător de ură și violențe în mijlocul aceluiași popor oropsit...*

*

Cainitism, față de frații de sânge ortodocși și *Saturnism*, față de propriii săi fii, cei mai buni: iată signatura Uniției, în ipostasul ei sincer și adevărat.

Oare, în Țara-mare-românească ar fi ei altmintea, mai buni, când, printr'o nenorocire publică — Doamne, ferește! li s'ar încredința destinele publice, toate, ale Neamului?

Nu; la nici un caz, căci:

*„Boala cea din fire
„N'are lecutre”.*

Doar numai ca teri și-alaltăeri, „Unirea”, foata blăjană, își anunța „luptele”, pentru „biruința finală” a „specificului” său, cainit și saturnian, cum îl văzurăm, și alte năzbâtii.

Ca de pildă, aceea „brânzelană” înțelepciune istorică, rostită la congresul dela București al Ligei antirevizioniste, *că până și „soarele Românișmului a răsărit la Blaj²³⁾”.*

Oamenii aștia sunt, oare, în toată firea?

Din prilejul concordatului cu Jugoslavia

— O comparație și un îndemn —

După cele ce se petrec în Jugoslavia vecină, în legătură cu concordatul despre care am făcut și noi mențiuni într'o cronică din numărul nostru trecut, așa credem, este numai firesc să revenim cu unele informații pentru cetitorii noștri.

Intr'ad-văr, Biserica ortodoxă sârb-ască din Jugoslavia, deși reprezintă un mai mic procent din popu-

lația acelei țări în raport cu procentul Românilor ortodocși din țara noastră, și-a fixat o atitudine mai radicală și mai energică, decât factorii similari din cazul nostru.

Nu vom examina deastădată situația, dintr'o parte și din alta, pentru a stabili o deplină comparație și de a trage concluzii, oricât de folositoare și chiar necesară ar fi o asemenea lucrare. Noi, pentru moment, și altfel suntem — cu coloanele noastre — prea angajați în lămuriri de ordin polemic confesional. De aceea, pentru acum ne mulțumim numai să revelăm anumite fapte și împrejurări, cum au fost ele văzute și înfățișate de alții.

De aceea, — oricât de mult ne ferim de reproducere, de data aceasta vom reda un caracteristic articol din ziarul de propagandă națională „Universul” (din 14 August), cu titlul „Credința strămoșească”.

Noi suntem foarte mulțumiți văzând, că opinia noastră publică începe a se desmetici și de a reveni la cunoașterea adevărată a lucrurilor și în chestiuni de *politică religioasă* de urmat din partea Statului român, ca și din latură *moștenirii noastre duhovnicești*, care trebuie ocrotită și valorificată în viața Neamului și în cea a Statului român.

Articolul în chestiune, — rezultând din el, prin comparație cu stările dela noi, deficitul atitudinilor noastre din cazul similar, ca și obligațiile cari își caută prilejul unei reparații — îl redăm în următoarele:

Ratificarea concordatului încheiat cu Vaticanul, a provocat în Jugoslavia o agitație care durează de câteva săptămâni.

Precum se știe, biserica dominantă, ortodoxă, s'a opus cu hotărâre ratificării concordatului, susținând că printr'ansul i se știrbesc drepturi de mult consacrate. Și guvernul n'a izbutit să obțină în Camera sa, decât *167 voturi* pentru ratificare, în timp ce *128 de glasuri au luat parte bisericii*.

Biserica ortodoxă, care a avut un rol ce nu poate fi uitat sau neglijat, în dezvoltarea statului vecin — ca și la noi de altfel — a mers și mai departe. Adunarea episcopilor din Sfântul Sinod a hotărât trimiterea în judecata tribunalelor eclesiastice a nouă membri ai guvernului, în frunte cu primul ministru și a numeroși deputați ortodocși, în frunte cu presedintele Camerei. Până ce tribunalul eclasiastic va pronunța sentința, acestia vor fi lipsiți de toate drepturile și onorurile, de cari se bucură în calitate de fii ai bisericii ortodoxe.

Iată, până unde a mers acolo autoritatea bisericii dominante, convinsă de rostul ei și de menirea pe care biserica strămoșească o are în dezvoltarea și consolidarea statului. Iar poporul jugoslav ortodox, prin mari manifestații, a urmat-o pe această cale; și chiar croații catolici au ținut să declare că nu se solidarizează cu concordatul.

Nu discutăm problema sub raportul ei particular, intern, jugoslav. Dar dintr'insa se desprind învățăminte și pentru alții.

Biserica ortodoxă a avut și la noi, un rol considerabil în păstrarea ființei și unității neamului românesc. Au fost chiar, vremuri, când numai intr'ansa găsim sprijin; numai ea ne dădea puterea să rezistăm în fața puhoaielor dușmane. S'ar cădea de aceea, ca o recunoaștere a meritelor sale din trecut și a rosturilor ei viitoare pentru unitatea și întărirea spirituală

²²⁾ O temeinică și dreaptă caracterizare a epocii și atitudinilor lui Petru Maior în sens potrivit Ultramontanismului ni-a dat G. Bogdan-Duică: *Petru Maior și Iustinus Febronius sau Petru Maior vrăjmaș al Papei*. Cluj, 1933.

²³⁾ „Unirea”, Nr. 24 dela 12 Iunie 1937.

a acestui neam, să i se acorde un sprijin și o atenție specială.

Și nu s'a făcut tocmai așa. Pornindu-se dela ideea libertății cultului și a toleranței religioase, s'a dat mână liberă feluritelor secte, unele înființate de oameni limitați în puținătatea lor de înțelegere, iar altele — și acesta e un lucru foarte grav, care n'a fost încă îndejuns de înțeles — infiltrate la noi cu sprijin străin, pentru a așăta spiritele și a semăna zăzanie între cei creduli, pentru ca apoi să apară speculanții și pescuitorii în apa pe care tot ei au turburat-o.

Astfel se face că avem atâtea secte, cari lucrează, nestânjenite de nimeni: baptiști, adventiști, unitarieni, inochentiști, stilști, ș. a. De cele mai multe ori, ele recurg la o propagandă deșanțată pentru atragerea credincioșilor, lucru pe care biserica noastră, în demnitatea ei, în nici un caz nu și l poate permite.

Legaturile, pe care aceste secte le au cu țări și interese străine, sunt învederate din vizitele pe cari reprezentanți de-ai lor din străinătate le fac la noi. Și, primiți în țara noastră ospitalieră, se pun aici în legătură cu elemente subversive, cu aceea anumită presă, care speculează tot ce ne poate diviza și tot ce poate fi împotriva noastră. Nu mai departe decât zilele trecute ne-au vizitat o serie de „misionari”, sau mai bine zis agitatori baptiști de diferite neamuri, cari au ținut un congres în Capitală. Unul dintre ei un anume domn Rushbrooke, un cunoscut agitator împotriva României, a făcut chiar declarații, unui ziar din Sărindar.

I am lăsat și pe aceștia, ca pe atâția alții, să-și facă interesele și să semene sămânța disoluției.

Exemplul pe care-l dă acum poporul ortodox vecin, care înțelege să-și apere cu toată energia și prin toate măsurile cu putință, biserica neamului, ar trebui să găsească ecou și la noi. Să se dea bisericii dominante, bisericii strămoșilor noștri, toată autoritatea la care are dreptul. Să i se dea tot sprijinul pentru stăvilirea propagandei și agitațiilor sectare, cari sunt dăunătoare neamului.

Este bine ca însuș guvernul țării să înțeleagă acest lucru și să ia măsurile ce se impun. Căci și altfel, credința strămoșească tot va găsi vigoarea unei reacțiuni. Dar s'ar putea ca atunci să fie prea energică.

La hramul Sfintei Mânăstiri Bodrog

Note de un preot asistent.

Demult n'au fost atâția credincioși la sf. Mânăstire Bodrod ca în anul acesta. Vremea frumoasă, apoi faptul, că sărbătoarea a căzut pe zi de Duminecă, au făcut ca numărul pelerinilor să fie mai mare ca altădată. Au fost și de alt neam. Vorba sârbească se auzea în multe locuri. Au fost și de altă lege: foarte mulți catolici dintre unguri, șvabi și bulgari. Închinătorii au fost de toate păturile. Printre miile de țărani s'au văzut și intelectuali, iar muncitorii dela fabricile din Arad au fost în număr mare. Lumea a venit în cea mai mare parte pe picioare, făcând unii zece de kilometri. Alții au venit cu trăsurile, alții cu trenul, alții, mai ales muncitorii dela fabrici cu biciclete și iarăși alții cu mașini. Grupurile au început să sosească încă de Vineri, 13 August și apoi s'au vărsat neconținți până Duminecă înainte de încheierea sfintelor slujbe.

Nu se poate preciza numărul, dar a trecut bine peste opt apropiindu-se de zece mii.

Biserica sfintei Mânăstiri a fost tot timpul înconjurată de sute și sute de lumânări aprinse. Uneori pareau a fi o singură flacără ce împrejmua biserica. Sute și sute de închinători înconjurau biserica, printre luminările aprinse și cu luminări în mână, lărându-se în coale și în genunchi. Câtă durere și credință au purtat aceștia, prin pulbere, ca să le pună la picioarele Domnului!

Mulțimea a venit din toate unghiurile Eparhiei Arad, din dreapta și din stânga Mureșului. Veniseră unii din B-horul îndepărtat și din munții Banatului. Preotul Vida a venit, cu 60 închinători, din Reșița.

Sfintele slujbe au început Sâmbătă dimineața (14 August), la orele 5, cu Utrenia zilei, săvârșită în biserica sfintei Mânăstiri. Au urmat apoi spovedaniile. Doisprezece preoți au spovedit dela orele 6 până la 10. La orele zece a început sfânta Liturghie, la care s'au comunicat cei spovediți. La ora 1 după amiază s'a făcut slujba Sfântului Maslu, de către șapte preoți, pentru mai bine de trei mii de credincioși. Curtea sfintei Mânăstiri a fost plină de cei ce s'au înscris pentru aceasta sfântă slujbă. La orele 3 după amiază s'a săvârșit slujba Vecerniei la care a predicat ieromonahul Ștefan Lucaci. După Vecernie s'au reluat spovedaniile, pentru închinătorii nou sosiți. Timp de două ore au spovedit 14 preoți. La ora 6 seara a pornit lumea la „Drumul Crucii”. Câmpul dintre curtea sfintei Mânăstiri și cimitir a fost plin de lume. O pădure de prapori și cruci s'au înșiruit pe „Drumul Crucii”, la care au venit peste 30 de preoți, în ornate. Din curtea sfintei Mânăstiri și până la întâiul popas au cântat cântăreții și poporul Traparul sărbătorii și Doxologia cea Mare. La fiecare popas se făcea liniște mare. Toți ascultau cuvântările. Cele dintâi șapte cuvântări au fost ținute de preotul Ilarion Felea, celelalte din urmă de preotul Florea Codreanu. Aceste cuvântări au fost cuprinse într'o cârticică.¹⁾ În pragul acestei sărbători și până în dimineața ce a urmat procesiunii, s'au epuizat toate exemplarele.

După încheierea acestui drum, s'a slujit panahidă pentru ierarhii înmormâțați în cimitirul sfintei Mânăstiri: episcopii Iosif Goldiș și Grigorie Comșa, precum și pentru arhimandritul Augustin Hamsea. Mulțimea a înconjurat cimitirul și cânta împreună cu preoții.

Intorși din acest drum, 14 preoți au urmat cu spovedaniile până la miezul nopții. În aceeași vreme, în curtea cea mare s'a înfățișat, în film, viața Mântuitorului, însoțită de explicări și îndemnuri, de preotul Ioan Tomușa din Lupești. La orele 11 noaptea s'a făcut slujba Privighierii, în curtea sfintei Mânăstiri. La cântări s'au perândat cântăreții din toate părțile eparhiei.

Îndată după miezul nopții s'au făcut pregătirile

¹⁾ Tipărită în 3000 ex.

pentru proscomidie și sfânta Liturghie, la care aveau să se împărtășească credincioșii, cari nu putuseră fi cuminecași, sau au ajuns Sâmbătă. La ora 1 a început sfânta Liturghie. După priceasnă au îngenunchiat mii de credincioși înaintea bisericii și câți au încăput, în naia și lînda bisericii, ca să-și facă rugăciunile pentru împărtășire. Din patru Potire, timp de 5 ore, lumea multă d'abia a putut fi împărtășită.

În altă parte, la orele 6 a început slujba sfântului Maslu, săvârșită de 7 preoți, pentru peste douămii de credincioși, înscriși la această sfântă taină.

La orele 9 a început sfânta Liturghie cu sobor de 14 preoți și un diacon, în frunte cu I. P. C. arhimandrit Dr. Iustin I. Suciuc, care a rostit predica zilei. La sfârșitul sfintei slujbe credincioșii au fost stropiți cu apă sfințită și s'a împărțit anafora. Deodată cu anafora, I. P. C. Părinte arhimandrit Dr. Iustin I. Suciuc a distribuit un mare număr de iconițe cumpărate de sine. După frumoasa predică iconițele au fost o plăcută amintire pentru credincioși.

Credincioșii s'au grupat în jurul praporilor din fiecare comună, au înconjurat biserica în cântări și au plecat spre satelor, în toate direcțiile, ducând acasă mângâiere.

Adevărata religie revelată

Pr. Căp. Dr. Teodor Potcaș
III.

Date interesante ne servește cu privință la Sibile o predică a sfântului apostol Pavel, pe care tradiția ni-a păstrat-o în scrierile ilustrului părinte al Bisericii, Clement din Alexandria. „*Precum Dumnezeu, voind să mântuiască pe poporul iudeu, i-a dat proroci, așa S'a îngrijit și despre elini... Luați numai în cărțile voastre, citiți-le și veți vedea, că Fiul lui Dumnezeu este descoperit în ele fățiș și lămurit.*”

Asemenea tot sfântul apostol Pavel se provoacă și la un altar, pe care păgânii elini, în urma unui sentiment intern misterios, l-au instituit: „Necunoscutului Dumnezeu” — „*Ci Pavel stând în mijlocul Areopagului a rostit: Bărbați Atenieni, voi sunteți în ochii mei, după toate câte văd, osebit de cucernici. Căci străbătând orașul vostru și privind la ce vă închinăți voi, am aflat și un altar pe care este scris: Necunoscutului Dumnezeu. Deci eu vă vestesc vouă pe cine voi cinstiți fără să-l știți*” (Faptele Sf. Ap. XVII. 22, 23).

Aceste aluziuni la cărțile sibiline au exersat așa de mare efect asupra auditorilor păgâni, încât domnitorii păgâni au determinat pedeapsă de moarte pentru cei ce vor culeza să citească aceste cărți sacre. Un păgân cu numele Atillius chiar pentru acest delict fu cusut într'un burduf și cufundat în mare.

Pronia specială a lui Dumnezeu plutea peste aceste cărți păgâne profetice și El S'a îngrijit de aceea, ca să ajungă la faimă cât mai mare și în mâinile cât mai multe, pentruca mai târziu, păgânii să nu dubiteze în cele ce vor auzi ei dela creștini.

Adică aproximativ cu 80 de ani înainte de Christos, când a ars Capitoliumul, în care cărțile sibiline s'au

păstrat în dulap de piatră aurită și au ars și aceste cărți „sfinte”, conform mărturiei și istoricului Tacitus (Anale I 5), bărbați fideli s'au trimis pretutindeni, unde erau cunoscute Sibilele, ca din arhivele de acolo, sau din graiul (tradiției) neamurilor să adune versurile ce sunt încă în memorie, să examineze și să stabilească origina lor autentică, să plivească din ele cele false și să aducă în Roma veritabilele profesii sibiline. Au și adunat circa o mie de profesii sibiline și când după șapte ani Capitoliumul s'a edificat din nou, acest principal saucluar al Romanilor, acelea le-au ascuns iarăș în fundamentul statuei zeului Apollo.

Demn de admirat e, ce clar și conciz se exprimă Sibilele despre Christos și despre toate evenimentele principale, ce le putem citi în sfânta Evanghelie!

Însuși Cicerone (Marcu Tului), cel mai celebru dintre oratorii romani, pe urma Sibilelor amintește că va veni un rege mare, în care trebuie să creadă fiecare, dacă vrea să se mântuiască. (De divin. I. 2.)

Sibila în traducere românească sumă așa:

„*Și după ce va fi subjugat Egiptul puternic
La cuvântul Romei, îndată se va arăta omenirii
Cu nelimitată putere în nemuritorul Domn al cerului
Un comandant princiar și scepstrului său se va
[supune
Tot universul și tronul său nu-l va pierde în veci!*”

Adevărat este, Romanii, această profesie și altele similare, le-au interpretat cu referență la domnitorii lor, deoarece nici presimți n'au putut că pe când Pompejus, cu 59 de ani înainte de Christos, a cucerit Ierusalimul, totatunci s'au împlinit în conformitate cu profesia lui Daniil cele 62 de săptămâni. Totatunci apăru o altă profesie a Sibilelor: „*Natura este în semi-naștere, având să dea rege poporului roman*”. În urma acestei profesii s'a manifestat așa de mare soaimă în țară, încât dintre cei născuți în acel an, nu era admis a împărțși în creștere pe niciunul. Iarăș n'au presimțit că Sibila făcea mențiune despre absolut alt împărat. Deși în mod misterios a profetit încă și numele acelui împărat. În limba română Sibila sună astfel:

„*Iată, se va pogori la cei muritori, vieța-i umană
O va regula complect asemenea dâșilor,
Căci aievea om și fiul eternului zeu va să fie.
Patru vocale și două consonante vei auzi în
[numele lui.*

„*Dar ce o să fie suma numelui său, ascultă:
Opt unimi și totatătea zecimi și exact atâtea sutimi,
Care va spune numele lui neamului omenesc renegat
Dar tu să le știi toate acestea, ca să le
[tăinuiești în sinul tău.*”

Conform acestei Sibile, numele acelui împărat viitor e revelat în numărul de 888, adică — *ιηοους* (Iisus) va să fie numele Lui. E de știut că Elenții numerii lor îi semnalau cu literile alfabetului. Cele patru vocale eline sunt: *ιηοους*; iar cele două consonante: *σ* și *ς*. Ei bine: *ι* = 10; *η* = 8; *ο* = 200; *υ* = 70; *ς* = 200, ceace în total e 888.

Numărul 8 are mare rol în vieța lui Iisus. În ziua a opta S'a circumcis și atunci a primit numele Iisus. Amintirea învierii Sale creștinii o serbează în ziua opta, a linei săptămânii, adică Dumineca. Iar cele opt fericiți sunt scara cu cele opt trepte, pe care ne putem urca în cer. Opt înși au intrat în corabia lui Noe, ceace verifică declarația lui Christos: „*Că*

mulți sunt chemați dar puțini aleși*. (Matei XXII, 14). Apoi optul culcat orizontal (∞) înseamnă infinitatea, adică infinitatea bucuriilor cereșii; infinitatea supliciilor iadului.

Mai surprinzătoare sunt încă profetiile ce le citim în Sibila Eritreiană despre Iisus, despre minunatul Fiul al Fecioarei Maria, viața, minunile, suferințele lui Iisus sunt notate acolo cu așa punctualitate, ca și când am citi Evanghelia însăși. Iar că toate acestea erau profetite înainte de Christos, despre aceea ne asigură Sfinții Părinți ai Bisericii prin mărturia lor.

Dogma răscumpărării

(După Mitropolitul Antonie al Chlevului).

de Pr. A. Cuznețov

IV

Până aici, am vorbit despre felul în care se afirmă dragostea compătimitoare; iar acum ne vom îndrepta atențiunea asupra acelor, cari o primesc și anume: cu ce simțire și prin ce manifestări trăiește ea de dânsii. Manifestarea ei e clară ca o suferință internă pentru alții, ca o compătimitoare. Iată am ajuns până la înțelegerea, *suferinței răscumpărătoare*. Acum înaintea noastră s'au deschis porțile, pentru a înțelege, posibil, puterea răscumpărătoare a patimilor lui Hristos. Despre harul regenerativ al dragostei compătimitoare a lui Hristos Mântuitorul față de noi, sf. b. scrie învață clar pe cei cuminecați cu tainele lui Hristos, prin cuvintele cuviosului Simion cel Nou, în rugăciunea dinaintea sf. Cuminecături: „Multimea păcatelor mele nu covârșește îndelunga răbdare și dumnezeiasca iubire de oameni, ci prin mila și compătimitoare, pe cel păcătos îl curățești și luminezi, devenind părtași fără pismuire al împărăției Tale“. Aceste cuvinte, mărgăritare, asemenea servesc la explicarea tainei răscumpărării și ne prezintă înțelesul adevărat al cuvintelor Ap. Pavel (Evr. 4, 15): „Că nu avem Arhieru carele să nu poată pătimi împreună cu neputințele noastre, ci ispitit întru toate după asemănare, afară de păcat“. Despre faptul că suferințele lui Hristos erau pentru oameni compătimitoare, ne spune clar al 4-lea antifon din Vinerea Mare: „Cel ce al compătimit pe oameni, Doamne, Mărire Ție“.

Apostolul Pavel grăia despre sine, ca despre un servitor al renașterii. El exprimă desăvârșit de limpede adevărul, că compătimitoare, pătrunsă de dragoste și de zelul pentru păstoriți, este o putere aducătoare de spiritualizarea vieții și a inimilor acelor, la cari ea lipsise cu desăvârșire: „Fili mei, pe cari iarăș cu durere vă nasc, până ce se va închipui Hristos întru voi.“ (Galat. 4, 19; Ioan 16, 21-22). În alt loc, Apostolul scrie că viața spirituală a turmei crește în măsură, în care el moare trupește în suferințele de păstor și conducător al ei: „Pentru aceea dar, moartea întru noi se lucrează, iar întru voi viața“ (2 Cor. 4, 12. 1 Cor. 10, 16).

În rugăciunea de taină pentru urmașii slugii apostolești, cari sunt episcopii, puterea renăscătoare se înfățișează asemenea ca suferințe (anume ca o compătimitoare pentru turma rătăcită); deci episcopul înlocuiește, înaintea oamenilor, pe învățătorul și răscumpărătorul Hristos: „Fiindcă firea omenească nu poate cuprinde firea Ta Dumnezeească al așezat cu rânduiala Ta învățătorii asemenea nouă pătimitori, cari să țină scaunul Tău... Tu, Doamne, și pe acesta,

care s'a arătat primitor darului arhieresc, fă-l să-Ți fie următor, Ție păstorul cel adevărat, puindu și sufletul său pentru oile Tale... să stea înaintea judecării Tale nerușinat, și să primească plata cea mare, pe care ai pregătit-o celor ce se nevoiesc pentru propovăduirea evangheliei Tale“.

Dragostea compătimitoare — a mamei, prietenului, păstorului, apostolului deopotrivă — este efectivă atunci, când ea are loc după spiritul Păstorului Hristos, când ea se validează cu adevărat în sfera raportului curat omenească, atunci ea poate provoca dispozițiile bună, sentiment de pocăință; dar ea nu aduce renașterea radicală a omului, ceea ce puțin accesibilă pentru firea noastră alterată. De aceea, Nicodim, în conversația cu Hristos compară greutatea aceasta cu aceea, ca un om vârstnic, să între din nou în pântecele mamei sale și a se naște din nou. Domnul îi răspunde, că tot ceea ce e imposibil în marginile vieții naturale, e posibil în viața grațioasă, unde Sf. Duh este cel ce activează pogorându-se din cer, pe care Sf. Duh, pentru că să-l poată trimite celor lipsiți, Hristos a trebuit să fie răstignit precum și Moisi al ridicat în pustie șarpele... pentru că fiecare credincios al lui să nu se piardă, ci să aibă viața de vecl. (Ioan 3, 3-15). *Va să zică, tot ceea ce oamenii drepti au putut să facă în parte și numai pentru câțiva, aceasta o face pentru toți Răscumpărătorul nostru cel cerească*. Ceea ce poate înfăptui pe deplin numai Acela, care în decursul petrecerii Sale pe pământ, era pătruns de cea mai profundă compătimitoare față de omenirea păcătoasă și care de mai multe ori a strigat „O, neam necredincios, până când voi fi cu voi, până când vă voi răbda?“ El era copleșit de tristețe în noaptea aceea, când s'a înfăptuit cea mai mare crimă în istoria neamului omenească, când s'au jertvit altarului, în complicitate cu unul din învățătorii Lui, unul din invidie și altul din iubirea de arginți, au decis să-l ucidă pe Fiul Lui Dumnezeu.

A doua oară această tristețe ucigătoare a cuprins sufletul Lui prea curat pe cruce, când deja întreg poporul, în cruzimea sa, nu s'a îmbălbăzit de suferințele Lui fizice (cele sufletești ei n'au putut să le înțeleagă), ci cu răutate nemăpomenită și-au bătut joc de cel ce suferea. Trebuie să admitem, că noaptea, în grădina Ghetsmani, cugetul și sentimentul Lui a cuprins întreaga omenime decăzută; a plâns cu durere și dragoste pentru fiecare, separat, ceea ce era posibil numai înima Sa dumnezeiască și Atotștiutoare. În această stă răscumpărarea noastră. Iată de ce, Răscumpărătorul a putut să fie numai Dumnezeu, Dumnezeu-om și nu inger, sau un simplu om; și nu din cauza potolirii și satisfacerii mâinii Dumnezeești. De atunci, în noaptea grădinii Ghetsmani și în ziua de pe Golgota, fiecare credincios, chiar dacă el s'ar afla la începutul credinței, ar recunoaște legătura sa internă cu Hristos adresându-se Lui cu rugăciunea sa, ca la un izvor necesar al puterii morale regeneratoare. Sunt puțini aceia, cari pot pricepe că, adresându-se, așa de simplu, lui Hristos, și-au însușit (înșușit) credința, că e posibil să obțină, energie morală nouă și sfințire. Nimeni dintre cei credincioși nu se îndoaie în aceasta, nici chiar ereticii. Suferind în sufletul Său iubitor imperfecțiunea noastră, voința noastră înclinată spre păcat, Dumnezeu a turnat izvorul puterii de viață în firea noastră și în toți cei ce ar dori-o și au dorit-o, începând cu tâlharul cel răstignit.

Cum se realizează aceasta? De ce e condiționată legătura cauzală dintre suferințe și recunoaștere, dacă aceasta din urmă nu este un dar exterior al lui Dumnezeu, miloarea unora pentru meritul altuia? Cum explicăm mutarea aceasta a energiei morale, din inima iubitoare în inima celor iubiți, dela cel ce a suferit la acela pentru care a suferit?

Ni-ați adus — veți zice — argumente; cele susținute le-ați sprijinit pe cuvinte din rugăciunile bisericesti și cu texte din Biblie și dela Sf. Părint'. Și, totuși am dori să ne lămurim asupra însemnătății suferințelor Mântuitorului dinaintea morții Sale; cum adică, suferințelor Lui trupesti, vărsării sângelui și morții Lui, se atribuie însemnătate secundară? Am dori mult să știm: în urma cărei legi de echitate se realizează comuniunea Răscumpărătorului cu cei răscumparați, adică jofiuțoa voinei compătimitoare asupra altuia? Poate, că aici este cazul, că voinea celui iubit se supune conștient aceluia care iubește, sau aici se manifestă, ceva mai profund, mai obiectiv, însăși natura sufletelor noastre? — Desigur, ultima, răspundem noi. Și eu, niciodată nu eram malțămuit, când în conversație, la explicarea mea despre grația răscumpărătoare, oponentii mei replicau, din punctul de vedere al teologiei scolastice, așa: D-voastră expuneți partea subiectivă, morală a dogmei, iar nu atingeți partea obiectivă, metafizică (înțelegi juridică). — Nu, răspundeam eu: Din trecerea energiei, pline de dragoste compătimitoare a Răscumpărătorului, în natura spiritală a credinciosului care chiamă ajutorul Lui, reese legea curat obiectivă a nașterii noastre spirituale descoperită în dogmele noastre; dar (aceasta trecere) nu este remarcată de știința Teologiei dogmatice. Totuși, înaintea de a se adresa atenției cetitorului pentru clarificarea acestei legi, mai înainte trebuia să fie răsturnată idela uzată despre rugăciunea lui Hristos în grădina Getsimani, ca și când ea ar fi provenită din frica Lui de suferință și de moarte ce-l aștepta. Aceasta n'ar fi vrednică de Dumnezeu. Chiar slugitorii Lui, dela Dânsul încoaci, ca și mai înainte de El alții (Macaveii), au mers la tortură, bucurându-se în suferințele lor trupesti, iar moartea pentru Hristos o au căutat și considerat ca cea mai mare mla. Mântuitorul a știut, că Duhul Lui se desparte de trup numai pentru două zile; și deja din acest motiv moartea trupestă n'a putut-o privi ca ceva îngrozitor.

Va urma.

Despre ce să predicăm?

29 August. Dum. X. după Rusalii Astăzi avem și sărbătoarea „Tăierea capului Sf. Ioan Bot.“ Afiăm deci potrivit să se predice despre păcatul săvârșit de Irod prin uciderea sf. Ioan Bot.

Acest păcat s'a zemislit în toiuł unei petreceri, când mințile — îndeosebi a lui Irod — erau completate și pornite spre desfrâu, de valurile beuturii înghițite. Câte păcate asemănătoare în grozăvia lor, nu se nasc și se pun la cale și azi în toiuł unor astfel de petreceri deșănțate, la orașe și sate deopotrivă. Ziarele sunt pline cu relatări de astfel natură.

Să ne ferim de lipsa de caracter și voiață a lui Irod și în toiuł petrecerilor să nu ne lăsăm conduși, sfățuiți de prieteni răuslătuitori, dedându ne la acte ireparabile, de a căror urmări — treziți din toropeala și zăpăceala produsă de beutură — ne vom căi amar.

Cum timpul petrecerilor este mai ales timpul tinereții, tinerețuł trebuie să aibă mereu înaintea ochilor pilda lui Irod cel nesocotit și laș, aducându-și aminte cât de ușor se poate luneca pe panta unui povârniș, către un abis de unde nu mai este întoarcere. Amintească-și fiecare că petrecerile sunt pentru reconfortarea puterilor trupesti și sufletești sleite prin nuncă istovitoare, iar nu pentru zdruncinarea creierului și sistemului nervos.

„Nu vă îmbătați de vin întru carele este desfrânaarea, ci vă umpleți de Duhul“. (Efes V. 18)

5 Sept. Dumineca XI. după Rusalii. (Matei 18. 23—25.) În lume nu există sentiment mai frumos și mai nobil decât iertarea. Toată demnitatea omenească, dar mai ales creștinească, se cuprinde în acest sentiment. „Multe sunt virtuțile — zice Sf. Ioan Gură de Aur — cari s'au bine creștinismului, dar nici una ca iertarea, care ne face imitatori ai lui Dumnezeu“.

Importanța infinit de mare a acestei virtuți pentru mântuirea noastră, o vestesc limpede, cuvintele Evangheliei de azi. (Mat. 18. 34—35).

Suflete, cari până azi nu ați avut altă lege decât legea mâniei, a urii și răsbunării voastre, Domnul vă zice azi, să schimbați această lege cu legea cea vecinică a iubirii și iertării. Să privim pilda Dumnezelescului nostru învățător, care sfârșind pe cruce, înconjura de cetele vrăjmașilor Săi se ruga grăind: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac“. Pătrunși de măreția acestui gest divin, să ducem la picioarele lui Iisus toată ura și mânia noastră, toată pofta de răsbunare și plecând smeriți genunchii noștri să zicem: „Iartă-ne nouă greșelile noastre precum și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă“.

8 Sept. Nașterea Născătoarei de Dumnezeu. Aceasta este ziua Domnului, bucurați-vă popoară (Stihirea 2 la litie) Bucurați-vă pentru arătarea aceleia, care a născut pe cel ce cu adevărat a zdrobit capul șarpelui (Fac. III 15.); care a avut stăta credință și iubire, încât nu s'a îndoit să răspundă Arhanghelului: „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău“; care a fost în stare să stea pe Golgota și să audă de pe Cruce „Femeie iată fiul tău“. Iar pe urmă a ajuns mai cinstit decât Heruvimii și mai mărit decât Serafimii, neîncelând să întindă asupra neamului omenesc preacinstitul său acoperemânt. Cea dintâi femeia Eva, a născut în lume păcatul și moartea, iar Maria, cea din urmă — a Vechiului Testament și cea dintâi a noului, a născut dreptatea și nemurirea. Prin femeie a venit blestemul, prin femeie și binecuvântarea. Femeile de azi privind la aceste două femei Biblice, vor vedea limpede ce poate și ce trebuie să fie femeia pentru neamul omenesc.

12. Septembrie. Duminecă înainte de înălțarea Crucii. (Galateni VI. 14) Pavel apostolul se putea lăuda cu multe alte momente din viața și activitatea mântuitoare a Învățătorului. Pentru ce se laudă tocmai cu resignarea lui? Pentru că resignarea unită în chip nedespărțit cu învierea Dui, este punctul culminant din istoria mântuirii neamului omenesc. Aci vedem în toată splendoarea arătate, dreptatea și iubirea lui Dumnezeu, prin cari noi am fost răscumparați cu scump sangele lui Iisus. (I. Petru 1. 18—19) Iar sf. apostol Ioan grăiește așa: „Și cântau o cântare nouă și ziceau: Vrednic ești Tu să iați carlea și să i rupi pecețile, căci ai fost jughiat și ai răscumparați pentru

Dumnezeu, cu Sânge e Tău, oament din orice seminție, de orice limbă, din orice norod și orice neam". (Apoc. 5-9) Pentru Biserica cea vie a Sa, pentru trupul său, Hristos a suferit moarte luând asupra Sa păcatele tuturor. (1 Petru 2, 24).

Să luăm pildă dela Pavel și nici noi să nu ne lăudăm cu puterea, cu frumusețea, cu bogăția, cu talentul, căci toate acestea sunt trecătoare.

Hristos Domnul să fie lauda tuturor. Cu El să ne lăudăm și cu cele ce crucea Lui le-a sădit în lume: cu pacea, cu dragostea, cu iertarea

Cronică

Mănăstirea Bodrogului, cum se vede din altă parte a organului nostru, și-a îndeplinit și astădată misiunea morală misionară, într'un chip ales. Cu atât mai regretabil, că s'au găsit condeie, în publicistica locală ca și în cea din capitala țării, să pună din acest prilej chestiuni privilegiate la unele neajunsuri, în chipul pieziș al acuzațiilor personale, cari au atras punerea în vedere unei gazete locale, intervenția Justiției. Autoritatea bisericească va ști — de sigur — ce-i este datoria, pentru a examina chestiunea și de a înlătura neajunsuri, dacă vor fi existând, și de a aplica și alte măsuri dacă s'ar cere. Scriem acestea, nu pentru a aduce vr'un prejudiciu în careva direcțiune, ci pentru a se ști, că ancheta cerută de administratorul ad hoc al sf. mănăstiri, este necesară cu toate consecințele pentru persoanele puse în joc, din față și din dos.

Biserica „Udrican” din București, — ea însăși monument istoric, căzut însă în împărăginitie umiltoare — l-a determinat pe marele dascăl al Neamului d. N. Iorga, să acționeze, pentru a o smulge din starea actuală. Ziarul național „Porunca Vremii” s'a atașat acestui gând și a deschis o listă de subscripțiile publice pentru strângerea mijloacelor necesare refacerii acelei biserici. Mai mult decât atât, subscripția se va continua cu titlul de formarea unui fond național pentru apărarea Bisericii strămoșești, la dispoziția Părintelui Patriarh și a d-lui prof. N. Iorga, pentru acoperirea lipsurilor și ale altor biserici istorice ale țării. Gând luminat și creștinesc, care merită toată lauda și, mai pe sus de toate, tot sprijinul tuturor bănilor Români. „Porunca Vremii” face un călduros apel în cauză.

O minunată comparație Ortodoxia a formulat P. C. Sa pâr. prof. univ. Dr. Grigorie Cristescu din București, la Congresul profesorilor de Teologie ortodoxă, ținut la Atena, în legătură cu acuzația de „imobilism”, adusă Bisericii ortodoxe, de către romano-catolicii și protestanții. Iată-o, după revista de critică teologică „Predan a” (Nr. 8—9 din Iunie):

„In ce privește „imobilismul” de care este acuzată Biserica ortodoxă de către „locomobilismul” romano-catolicismului și de către „automobilismul” protestantismului, noi afirmăm că sub aparența presupusului „imobilism” al Bisericii dreptmăritoare se ascunde un echilibru spiritual, profund și esențial, și o conștiință a adevărului veșnic, pe care l-o dă permanent torentul vieții harismatice, prin care se realizează în Biserică, pe pământ, armonia ierarhiei îngerești, din cer. Deci, nu „imobilism” ci „certitudine” a adevărului descoperit”.

Frumoase cuvinte, și adevărate, cari merită să fie reținute.

Poate, vom reproduce și minunatul articol, tot al Părintelui Grigorie „Sensul soteriologic al teologiei”, bun de știut de oricare preot și mai ales de cei ce se ocupă mai din adins cu studiul teologic.

Un frumos gest dăscălesc este acela, pe care l face d-l I. Stoica în „Căminul Școlii” (No. 7-8), organ al Asociației Învățătorilor din jud. Covurlui, sub titlul „Învățătorul și preotul în politica țării”. Din articol transpiră o caldă înțelegere pentru rosturile convergente ale celor doi lucrători culturali, cu misiune în acest înțeles, ai vieții noastre sătești. Ca o gan bisericesc, care a văzut, trăită aievea, o lungă colaborare dintre preoții și învățătorii noștri din trecut — mai puțin diferențiați între oaltă, decât cei de azi urmași ai lor — semnalăm cu dragă inimă acest gând, pe care l am vrea realizat, cât mai de aproape. Bine înțeles că, în primul loc, în ogorul cultural al misiunii lor. Ceeace, firește, un exclude convergența cărărilor lor și pe alte fărături — pe toate chiar!

„Sionul Românesc”, foaie oficială a episcopiei uniește din Lugoj, referând despre vizita nunțului papal pe aici, ne dă și nume de preoți de ai noștri, cari au ieșit în calea nunțului. Așa, la Șimand, pâr. Teodor Mor-năilă; iar despre Arad scrie: „iar din partea bisericii ort. române P. Cuv. Lor Mihail Păcășian, prim consilier eparhial și Dr. Teodor Bolș, rectorul Academiei teologice. Celelalte culte deasemenea și-au trimis reprezentanții lor.”

Noi am ținut să prevenim pe confratele lugojan (prin cronica din numărul nostru 26), că Biserica noastră n'a avut „reprezentanți”, cum îi place acum „Sionului” lugojan să prezinte treaba, — și arătam și motivul formal al imposibilității de reprezentare acolo, unde nimic n'aveam ce căuta, mai ales oficial. Și-apoi: prea e transparent și aceea, de ce spune cu numele numai pe aceste două fețe bisericești, „reprezentanți”(?), și nu amintește nici un obraz din partea celorlalte culte... Încercăm aici, ca să se știe și aceasta perversitate și exploatare a unei greșeli.

În cursul vremii am aflat, că și preoții noștri din Lipova au fost „invitați”, pentru a sta cu ceasurile, — de mierzănie — la podul dela Radna, în așteptarea nunțului care, când i-s'a făcut și Excelenției Sale poftirea să vază biserica-monument, ortodoxă, din Lipova... n'a făcut-o.

E potrivit cu demnitatea noastră ca, și acum, să facem onoruri — și „coadă”! — în cinslea tuturor străinilor??

Informațiuni

P. Sf. Sa Părintele Andrei, isprăvin-du-și cura dela Călmănești (Căciulata) s'a întors la reședință, restaurat, Lunia trecută.

Un funcționar bisericesc superior, care e P. C. Sa Pâr. iconom-stavrofor C. Moldovanu, consilier referent la secția economică a arhiepiscopiei București, a fost, în anii trecuți, obiectul unei campanii ziaristice, că și-ar fi făcut câștiguri neîngăduite în calitatea sa oficială. Cetirăm decurând („Universul”: 18 I. tr.), că părintele consilier, justificat de superioritatea sa bisericească, a obținut deplină satisfacție și

la forurile judecătorești, înaintea cărora și-a dus clevetitorii. Înregistrăm bucuroși această reabilitare.

Un foarte frumos dar a fost făcut bisericii noastre din *D. Nadaș* (prot. Timișorii) din partea D-nei *Miți Bejan* și soțul său D-l *Dr. R. Bejan*, fost prefect, acum subprefect, — și anume: un potir de argint, aurile, apoi un rând complet de ornate negre, din catifea, toate la olaltă în preț de 20 000 Lei. Un dar așa de prețios, pentru care comunitatea bisericească este foarte recunoscătoare, îl semnalăm bucuroși, potrivitându-se el așa de bine cu originea din familie preotească a dăruitorului.

Comuna bisericească *Leucușești* a obținut frumoase ajutoare bănești — 25.000 Lei dela Stat și 3000 Lei dela prefectura județului Severin — pentru ridicarea unei Case culturale. Aceste frumoase ajutoare au fost realizate prin intervenția d-lui *Dr. T. Sevic*, notar public în Lugoj, și cu bunăvoința d-lui *V. Curuțiu*, prefect tot acolo. Înregistrăm cu plăcere.

Concurs de burse. La internatul liceului „*Moise Nicoară*” din Arad sunt vacante pentru anul școlar 1937—38 14 burse și anume 10 cu rația de hrană de Lei 18, și 4 cu rația de hrană de Lei 9, pe 181 zile.

Concursul pentru obținerea acestor burse se va ține în zilele de 4—6 Septembrie c. asupra materiilor clasei absolvite de petiționar în anul școlar precedent (*Inscris: L. română și matematică, oral: Română, Istorie, Geografie, Matematică*).

Se primesc la concurs elevii români merituoși, lipsiți de mijloace, fii de săteni, cu preferință fii de țărani din județul Arad, cari se înscriu la liceul *Moise Nicoară* din Arad și vor să obțină un loc în internatul liceului.

Petițiile pentru înscriere la concurs se înaintază Direcțiunii școlii între 25—31 August c., fiind provăzute cu un certificat de neavere, liberat de primăria comunală, din care să se vadă situația familială a petiționarului, averea imobilă și venitul anual al părinților săi. Cele declarate în certificat se vor confirma de către percepția fiscală locală, care va arăta și cuantumul impozitelor plătite anual de părintele petiționarului.

Orice alte informațiuni se primesc la Secretariatul liceului, în timpul înscrierii la concurs.

Direcțiunea Liceului.

Aviz! De începerea anului școlar, 1937/38, se aduce la cunoștință Pr. C. Părinți Catiheti, că la *Librăria Diecezană din Arad*, precum și la cele din alte orașe, se află manualele de Religione, de curs primar, scrise de pâr. *Nicolae Crișmariu* și aprobate de Sf. Sinod, și anume:

1. Istorioare religioase-morale, manual pentru elevii de cl. I.
2. Istorioare Biblice, pentru cl. II.   à Lei 15.—
3. Istorioare Biblice, pentru cl. III.   ”   16.—
4. Istorioare Biblice, pentru cl. IV.   ”   16.—
5. Istorioare Bisericești, pentru cl. V.   ”   15.—
6. Istorioare Bisericești, pentru cl. VI.   ”   15.—
7. Morala Creștină, pentru cl. VII.   ”   16.—

8. Călăuza Catihetului (lecții practice) pentru cl. I. . . . . 20.—
9. Călăuza Catihetului (lecții practice) pentru cl. II.—IV. . . . . 125.—

Librăria Diecezană ort. română din Arad.

ȘEDINȚA III-a,

ținută la 10 Mai 1937, începând la ora 17 din zi.

Președinte: P. Sf. Sa Părintele Episcop *Dr. Andrei Magieru.*

Secretar: *Dr. Ioan A. Drincu.*

41. Cetirea și verificarea procesului verbal al ședinței a II-a se amână, acesta nefiind încă redactat, urmând a fi verificat deodată cu prezentul proces verbal.

42. Se citește cererea D-lui deputat *Benedict Ungurean*, prin care solicită concediu pentru întreaga sesiune.

Adunarea eparhială acordă concediul cerut.

43. Urmează raportul comisiei de control exmisă de Adunarea eparhială în anul 1936 prin hotărârea sa Nr. 93. La propunerea d-lui deputat *Dr. Mihai Mărcuș* pentru desbateră acestui raport, Înaltul Prezidiu, cu aprobarea Adunării eparhiale,

suspendă publicitatea ședinței.

44. *Dr. Iustin Marșieu*, ca raportor al Comisiei de Control, citește raportul referitor la cercetarea și controlarea diferitelor gestiuni ale Consiliului eparhial și anume situația lucrărilor la Secția Bisericească, la Exactorat, la Secția Economică, la Secția Culturală, la Secretariat, la Casierie și la Contribuțiile Eparhiale, și în urma constatărilor făcute, Comisia propune, iar Adunarea eparhială hotărăște:

Se invită Consiliul Eparhial, ca sumele disponibile ale fondurilor și fundațiilor să le investească cu posibilă urgență în realități, pentru a-și asigura capitalurile și pentru sporirea veniturilor, cum de altfel în aceasta privință există hotărârile de ale Adunării Eparhiale și din anii anteriori.

45. În continuare *Dr. Iustin Marșieu* citește raportul Comisiei de control referitor la gestiunea economică a librăriei și tipografiei diecezane pe anul 1936 și în urma discuției Adunarea Eparhială hotărăște:

Ambele aceste instituțiuni se vor reorganiza pe bază pur comercială, alegându-se deodată o comisiune compusă din deputații *Ștefan Mateescu*, *Dr. Mihai Mărcuș* și *Ascaniu Crișan*, care comisiune va prezenta în decurs de 3 luni Consiliului E-

parțial un referat cu propuneri pentru raționalizarea și reorganizarea celor două instituții pe bază pur comercială.

46. Acelaș raportor al Comisiunii de control citește raportul asupra gestiunii Mănăstirii Bodrog, pe anul 1936, iar Adunarea Eparhială, după ce iau cuvântul mai mulți deputați, hotărăște:

I. Se va lichida întreaga gospodărie a sf. mănăstiri și nu se va reține decât un servitor, o trăsură țărănească și o căleasă cu doi cai.

II. Tot pământul arabil cultivabil, se va da în arândă pe care pământ se poate realiza azi 1500—2500 lei arândă anuală de jugăr.

III. Parchetele de pădure, ce urmează a se exploata se vor vinde la licitație.

IV. Munca viei atât la Galșa, cât și la Mănăstire se va da în paușal anteprenorilor, cum se obișnuiește și la podgorie și în alte locuri.

V. Se va vinde întreg stocul de vin și rachiu, din care socotit vinul cu 3 lei litrul și rachiu cu 25 lei litrul, se poate realiza circa 175.374 Lei.

VI. Stupăritul ar trebui, să producă anual un minim de 1000— kg. mere, deci un venit net de circa 30 mii lei, obligându-se călugării dela mănăstire, ca ceara să o prelucere în luminări din care s'ar putea realiza un venit considerabil. Toate aranzile de pământuri și suma realizată prin licitarea parchetului de pădure vor încurge deadreptul și se vor plăti de către arendași la Casa Consiliului Eparhial, unde se vor administra separat ca venit al mănăstirii.

Astfel fiind adunate toate veniturile mănăstirii, pentru cheltuielile mănăstirii și a călugărilor, se va întocmi în fiecare an un buget în care pentru aprovizionarea călugărilor, să se admită o rație zilnică de 25 lei, care este suficientă, având în vedere, că dispun de grădină de legume, de grădină de fructe și să li se admită în buget o anumită sumă pentru îmbrăcăminte necesară. În privința ieromonahului Ștefan Lucaci, Adunarea Eparhială roagă pe Prea Sf. Sa Părintele Episcop să-l desărcineze de administrarea gospodăriei sf. mănăstiri.

P. Sf. Sa Păr. Episcop își însușește aceste hotărâri ale Adunării Eparhiale și totodată declară că pe ieromonahul Ștefan Lucaci îl va desărcina dela administrarea gospodăriei sf. mănăstiri.

47. P. Sf. Sa Părintele Episcop redeschide ședința publică și enunță hotărârile de sub Nr.ii 44, 45 și 46 din acest proces verbal.

48. Comisia bisericească prin raportul său Păr. Petru Marșieu referă asupra raportului general al Consiliului Eparhial Nr. 3251/937 despre gestiunea secției administrative bisericești pe anul 1936 și propune, iar

Adunarea eparhială cu vie mulțumire la la cunoștință toate stăruințele și străduințele Ven. Consiliu eparhial, depuse pentru ca organele parohiale și cele protopopești să-și facă pe deplin datoria. Invită Ven. Consiliu eparhial, ca și pe mai departe să stăruie ca activitatea preoțimei, să se continue prin zel apostolic spre luminarea

și mângăierea credincioșilor și pentru întărirea sf. noastre biserici ort. române. Raportul îl la la cunoștință și îl primește ca bază la discuțiuni în special, hotărând tipărirea lui între anexele actelor și debaterilor Adunării eparhiale (Anexa C).

49. Cu privire la cele cuprinse în punctul I din raportul general al Consiliului eparhial Pr. 3251/937, despre numărul ședințelor Consiliului eparhial și al actelor rezolvite și în pct. II referitor la oficiile și consiliile parohiale, Comisia bisericească prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea eparhială la la cunoștință cu vie mulțumire, că s'au luat măsurile necesare, pentru a-i aduce pe toți, oficial și corporațiunii parohiale la îndeplinirea integrală a datorilor.

50. Cu privire la cele arătate sub pct. III din raportul general al Consiliului eparhial Nr. 3251/1937 despre activitatea pastorală a preoțimei comisiunea bisericească prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea eparhială la la cunoștință activitatea preoțimei și invită Ven. Consiliu eparhial, să insiste și pe mai departe, ca preoțimea să desvolte o activitate tot mai intensă, luând contactul firesc cu poporul, fiindu-i adevărat povățuitor, ferindu-l de certe și procese, cari toate sunt păgubitoare nu numai pentru biserică dar și pentru averile lor. Cu deosebire preoțimea să se comporte ca părinți sufletești, arătându-se pildă enoriașilor săi. Să intervină la comandamentul superior al centrelor premilitare, ca tinerii să fie aduși la biserică în Dumineci și să asculte sfânta slujbă.

51. Privitor la cele arătate la punctul IV din raportul Consiliului eparhial Nr. 3251/937 despre viața religioasă, acelaș raportor propune, în numele comisiunii bisericești, iar

Adunarea eparhială la la cunoștință cele arătate și invită Ven. Consiliu eparhial să intervină la locul competent, ca să se respecte cu strictețe repaosul duminical, să se schimbe legea cultelor referitor la treceri, cari se fac cu prea mare ușurință, să se împiedece cu desăvârșire trecerea la alt confesionalism; târgurile să nu se mai țină în zi de Duminică și sărbătorii, preoții alături de sprijinul eficace al F.O.R., să intensifice cu cuvântul și cu tactul pastoral cuvenit propaganda împotriva sectarilor, cari subminează biserica strămoșească.

52. Privitor la punctul V din acelaș raport al Consiliului eparhial Nr. 3251/1937 despre pelerinajele religioase, acelaș raportor propune, în numele comisiei bisericești, iar

Adunarea eparhială la la cunoștință cele raportate, invitând Ven. Consiliu eparhial să ia măsuri, ca pelerinii să fie adăpostiți la locul de pelerinaj, astfel ca să nu fie siliți să petreacă noaptea dormind în sf. biserică.

La acest punct d. deputat Dr. Iancu Adam remarcă, că măsurile sanitare ce se iau la locurile de pelerinaj lasă de dorit, iar P. Sf. Sa Părintele Episcop, profitând de această remarcă, arată că va dispune ca în viitor, să se ceară un concurs cât mai intens din partea serviciului sanitar județean.

53. Cu privire la cele raportate în punctul VI al raportului Consiliului eparhial Nr. 3251/1937 despre dăruiri, comisiunea bisericească prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea eparhială ia la cunoștință cu vil mulțumiri toate dăruirile făcute atât de către credincioși, cât și de către autorități.

54. Cu privire la cele cuprinse în punctul VII al aceluiaș raport al Consiliului Eparhial Nr. 3251/1937 despre înființarea de parohii noi și prevederea lor în bugetul Statului, comisiunea bisericească prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea eparhială ia la cunoștință cu deplină satisfacție intervențiile făcute pentru înființarea nouilor parohii și invită Ven. Consiliu Eparhial, să intervină și de aci încolo la Guvern, ca să recunoască și să bugeteze și celelalte parohii rămase în afară de bugetul Statului.

55. Cu privire la cele cuprinse în punctul VIII al raportului Consiliului eparhial Nr. 3251/1937 despre casele parohiale Comisiunea bisericească prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea Eparhială ia la cunoștință stăruințele depuse pt. zidirea de case parohiale și invită Ven. Consiliu Eparhial, ca să stărue și mai departe, ca preoții să fie provăzuți cu case parohiale.

56. Cu privire la renovări și zidiri de biserică noi, punctul IX din raportul Consiliului Eparhial Nr. 3251/1937 Comisia bisericească prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea Eparhială ia la cunoștință cele raportate.

57. La punctul X din raportul Consiliului Eparhial Nr. 3251/1937 privitor la improprietări, acelaș raportor propune în numele Comisiei bisericești, iar

Adunarea Eparhială ia act de cele raportate, invitând Ven. Consiliu Eparhial să intervină la Guvern, ca să facă improprietărirea și acelor parohii, cari încă nu au fost improprietărite.

58. Privitor la punctul XI din raportul Consiliului Eparhial Nr. 3251/1937 despre oficiile și corporațiunile protopopești, Comisia bisericească prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea Eparhială ia la cunoștință cele raportate și invită Veneratul Consiliu Eparhial să intervină la Guvern pentru a acorda tuturor protopopilor diurnele legale, recunoscându-le drepturile lor și să institue pe lângă fiecare protopopiat un secretar, în conformitate cu dispozițiile Statutului pentru organizarea Bisericii ort. române.

59. Privitor la punctul XII din raportul Consiliului Eparhial Nr. 3251/1937 despre serviciul de control, la punctul XIII despre dispensările medicale și la punctul XIV, despre spitale, sanatorii și penitenciare, Comisia bisericească prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea Eparhială ia la cunoștință cu mulțumire cele raportate invitând Ven. Consiliu Eparhial, să arate în viitor și serviciile cari se fac și în alte spitale sau dispensare din Eparhie.

60. Cu privire la punctul XV din raportul Consiliului Eparhial Nr. 3251/1937 referitor la școala de cântăreți, acelaș raportor propune în numele Comisiei bisericești, iar

Adunarea Eparhială ia la cunoștință cele raportate și invită Ven. Consiliu Eparhial să stărue ca să se dea cuvenita însemnătate cântărilor vechi bisericești atât pentru strană, cât și pentru coruri, eliminându-se multe compoziții noi, cari nu sunt în spiritul bisericii noastre ortodoxe. Să se crezeze un fond pentru a se asigura permanența cursurilor de cântăreți bisericești.

61. Cu privire la punctele XVI, despre Academia teologică, XVII, despre absolvenții de teologie, XVIII, despre rezultatul examenului de capacitate al candidaților de preoți, XIX, despre procesele matrimoniale (Divorțuri), XX, despre Consistorul spiritual eparhial, XXI, despre conferința protopopească, XXII, despre vizitele canonice săvârșite de P. Sf. Sa Părintele Episcop Eparhial, cuprinse în raportul Consiliului Eparhial Nr. 3251/1937, Comisia bisericească prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea Eparhială ia la cunoștință cu vie mulțumire cele raportate și exprimă sentimentele de grațitudine față de multele binefaceri părintești — spirituale și materiale, de cari P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei împărtășește pe fiii săi duhovnicești și instituțiile eparhiale, pe cari le conduce cu părintească iubire și îngrijire. De altă parte Adunarea Eparhială dorește P. Sf. Sa Părintelui Episcop deplină sănătate și viață îndelungată.

62. Cu privire la cele arătate în raportul Consiliului Eparhial Nr. 3251/1937 în partea B) la pct. I. despre biserică și instituțiile ei, la pct. II. despre fluctuațiunea clerului, la pct. III. despre statul personal al clerului în centru și în afară, în pct. IV. despre fluctuațiunea poporului, la pct. V. despre viața religioasă și la pct. VI. despre viața familiară, Comisia bisericească prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea Eparhială ia la cunoștință cele raportate.

63. Urmează la ordinea zilei dezbaterile raportului general Nr. 3430/1937 al Consiliului Eparhial despre activitatea Secției culturale a Consiliului Eparhial în anul 1936. Raportor Gheorghe Ioanovici, în numele Comisiei Culturale a Adunării Eparhiale propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Raportul general al Secției Culturale Nr. 3430—1937 fiind distribuit membrilor Adunării Eparhiale, în general se la cunoștință și se va tipări ca anexă la Actele și debaterile Adunării Eparhiale (Anexa D.)

64. Cu privire la același raport general al Consiliului Eparhial Nr. 3430/1937 care este luat în discuție specială, același raportor al Comisiei culturale propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Punctul 3, referitor la regulamentul special pentru Secția culturală, punctul 4, referitor la trecerea organului oficial „Biserica și Școala” sub conducerea consilierului referent cultural, punctul 5, referitor la proiectul de regulamente cerute prin hotărârile Nr. 54, 58 și 67 ale Adunării Eparhiale din 1936, pctul 7 referitor la societățile culturale, pctul 8 referitor la curentele subversive sectare și ocult, pctul 10 referitor la învățământul religios în școlile primare, pctul 11 referitor la inspecțiile școlare, pctul 13 referitor la premiile școlare, pctul 15 referitor la fundațiile de stipendii sau burse, pctul 17 referitor la hotărârile misionare și pctul 18 referitor la Dumineca Bolnavilor, se iau la cunoștință.

65. La pctul 1 din raportul general al Consiliului Eparhial Nr. 3430/1937 despre lucrările de birou și ședințele Secției culturale, Comisia culturală prin același raportor propune, iar Adunarea Eparhială, după explicațiile pe cari le dau, în legătură cu aceasta chestiune P. Sf. Sa Părintele Episcop, pâr. Dr. Gheorghe Ciuhandu și d. A. Crișan, hotărăște:

Consiliul Eparhial este invitat ca afacerile administrative ce aparțin secției sale culturale, să fie rezolvite ca și la celelalte secții cu observarea dispozițiilor și normelor constituționale din Legea și Statutul de organizare a bisericilor noastre ort. române, adică prin ședințe.

66. La punctul 2 din raportul general Nr. 3430/1937 al Consiliului Eparhial despre lucrările în afară prin delegați ale Secției culturale același raportor al Comisiei culturale propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

În viitor, să se continue cu toată hotărârea contactul direct îndrumător și animator prin delegați din centrul Eparhiei cu parohiile și organizațiile lor culturale religioase și misionare, potrivit hotărârii Eparhiale Nr. 48/1936.

67. Referitor la punctul 6 din raportul general al Consiliului Eparhial Nr. 3430/1937 despre inspecțiile școlare, Comisia culturală

prin același raportor propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Consiliul Eparhial este invitat să execute cu rigoare hotărârea Adunării Eparhiale Nr. 49/1936 referitoare la inspecțiunea învățământului religios din școlile secundare și profesionale de pe teritoriul Eparhiei, însărcinând spre acest scop pe lângă consilierul referent cultural și pe alți bărbați de școală din centrul Eparhiei.

68. Referitor la pctul 12 din raportul general al Consiliului Eparhial Nr. 3430/1937 despre învățământul religios în școlile secundare și de ucenici Comisia culturală prin același raportor propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Consiliul Eparhial este invitat să continue demersurile la organele cu cădere pentru rezolvirea favorabilă și în conformitate cu marile interese ale educației religioase și naționale a desirărilor cuprinse în hotărârile Adunării Eparhiale Nr. 62, 63, 64, din 1936.

69. referitor la pctul 15 din raportul general al Consiliului Eparhial Nr. 3430/1937 despre studiile istorice privitoare la trecutul Eparhiei, Comisia culturală prin același raportor propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Alocația bugetară de 15.000 lei pentru cercetări și studii istorice, să se mențină și în bugetul anului 1937/38 și să fie trecută la fondul constituit spre acest scop de Secția culturală, care fond se declară inalienabil, putându-se utiliza numai în baza unei hotărâri a secției culturale.

70. Referitor la punctul 16 din raportul general al Consiliului Eparhial Nr. 3430/1937 despre muzeul bisericesc eparhial, Comisia prin același raportor propune, iar

Adunarea Eparhială ia cu plăcere act de inițiativă P. Sf. Saie Părintelui Episcop Andrei și ostenețele I. P. Cucerniciei Sale Părintelui consilier referent cultural Dr. Gheorghe Ciuhandu, în scopul înfăptuirii muzeului eparhial. Începutul bun, să se continue. Din fondul existent al muzeului, alimentat cu 10000 lei anual, să se acopere cheltuielile împreună cu procurarea obiectelor de muzeu și să se despăgubească bisericile, cari numai prin schimb se pot lipsi de obiectele bisericesti ce le aparțin.

71. Referitor la punctul 19 din raportul general al Consiliului Eparhial Nr. 3430/1937 despre acțiunea antialcoolică, Comisia culturală prin același raportor propune, iar Adunarea Eparhială, după ce iau cuvântul deputații Dr. R. Coțoiu, Pâr. Dr. G. Ciuhandu și Pâr. Dr. Șt. Cioroianu, hotărăște:

Consiliul Eparhial este invitat să îndrume preoțimea din ținuturile bătute de patima alcoolului, ca în colaborare cu organele administrației de stat și a societăților culturale și patriotice, să desfășoare o tot mai vie și intensă propagandă contra alcoolismului.

P. Sf. Sa Părintele Episcop la discuția combaterii alcoolismului arată, că aceasta este o problemă socială complexă, pe care nu o putem rezolvi singuri; nu avem motive însă, să fim pesimiști, pentru că în această direcție se lucrează intensiv și cu rezultate foarte îmbucurătoare; noi trebuie să rămânem la mijloacele de persuaziune, tot în acest scop s'a instituit și Dumineca antialcoolismului.

72. Referitor la punctul 20 din raportul general al Consiliului Eparhial Nr. 3430/1937 despre bugetul secției culturale, Comisia culturală, prin acelaș raportor propune, iar

Adunarea Eparhială acordă secției culturale și în bugetul anului 1937/38 alocația bugetară globală în suma de Lei 140.000 — (Unașutăpatruzecimii lei).

73. Referitor la raportul special Nr. 4536/1936 al Secției culturale, cu privire la recunoașterea Școlii Normale „Dimitrie Țichindeal” din Arad ca monument istoric cultural, Comisia culturală prin acelaș raportor propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Se menține în întregime hotărârea Nr. 59/1936 a Adunării Eparhiale și se invită Consiliul Eparhial să ia din nou demersuri pentru executarea ei.

Cu privire la aceasta chestiune P. Sf. Sa Părintele Episcop face Adunării comunicarea îmbucurătoare, că este în curs o conclucrare din partea tuturor Eparhiilor Mitropoliei noastre, ca școlile normale dela sediile episcopesci să fie puse sub patronajul Bisericii.

Adunarea primește comunicarea cu vie mulțumire.

74. Urmând în discuție raportul Comisiei petiționare, d. deputat T. Ardelean în calitate de raportor prezintă două cereri ale Părintelui Teodor Draia referitoare la restituiri de afirmative rețineri din salar și la majorarea de salariu și propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Ambele cereri se transpun Consiliului Eparhial spre rezolvare.

75. Comisia bugetară, prin Părintele Dimitrie Muscan, ca raportor, propune, iar Adunarea Eparhială hotărăște:

Se votează deputațiilor eparhiale o diurnă de Lei 200 (Două sute lei) pe zi și cheltuielile de deplasare pentru cel din alte localități. Tot așa și membrilor Comisiei, cari au luat parte la ședințele Comisiunilor din ziua de 8 Maiu a. c.

76. Pentru verificarea proceselor verbale a ședinței II și III Adunarea Eparhială hotărăște, să fie convocați în ședință deputații e-

parhiali cu domiciliul în Arad, împreună cu biroul.

77. Lucrările Adunării Eparhiale fiind terminate, P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei, făcând constatarea că spiritul vechilor sinoade eparhiale trăiește și astăzi în Adunarea Eparhială a Aradului și că tradiția marilor noștri înaintași este mereu prezentă printre noi, mulțumeste membrilor Adunării pentru zelul pe care l-au arătat în cursul lucrărilor și în genere pentru interesul tot mai intens ce se arată față de Sfânta noastră Biserică ortodoxă română, ca unul dintre puternicii piloni, pe cari se rezimă însăși temelie Statului nostru național și implorând harul lui Dumnezeu asupra tuturor membrilor Adunării Eparhiale și a familiilor lor, ridică ședința, declarând închisă sesiunea și în acelaș timp ciclul de 6 ani al acestei Adunări Eparhiale.

78. Din partea Adunării Eparhiale, d. deputat Dr. Aurel Cioban, adresează P. Sf. Sale Părintelui Episcop Andrei călduroase cuvinte de mulțumire pentru părinteasca iubire și înțelepciune, cu care a condus lucrările acestei Adunări, ca unul dintre cei mai distinși ierarhi de care a învrednicit Dumnezeu Sfântul binecuvântata noastră Eparhie și imploră Cerul, ca să-i dăruiască P. Sf. Sale deplină sănătate și mulți ani de păstorire în aceste vremuri de grea cumpănă, când nu numai Ortodoxia, ci și Creștinismul în genere este amenințat de cel mai vicelan dușman, care încearcă să întorneze în locul învățăturilor Mântuitorului cultul anarhiei și al fărâdelegilor.

Președinte: (ss) † Andrei Episcop
Secretar: (ss) Dr. Ioan A. Drincu

Acest proces verbal s'a citit și verificat în ședința Comisiunii de verificare ținută 25 Maiu 1937.

(ss) Mihaiu Păcățian (ss) Arhim. Dr. Iusti
(ss) Dr. Ioan Ursu (ss) Dr. Iustin Măic
(ss) Dr. Ioan Drincu (ss) Dr. Emil V. Ba, și cu
(ss) Dr. Nicolae Popovici (ss) Dimitrie M. și cu
(ss) Dr. Pavel Siiartău

preotul Abaterii arată o și chiar și cu pe cutare, câteva părinți făcut ru-lui). Așa se prin — dis-ă, pe alocurea,

Oficiul protopopesc ort. român din Vinga.

Nr. 283/1937.

Circulară

Către toți d. membrii ordinari și ad-hoc ai adunării electorale a protopopiatului Vinga.

În temeiul mandatului primit dela Veneratul Consiliu Eparhial ortodox român din Arad cu Nr. 4710/1937, din 30 Iulie 1937 și potrivit dispozițiilor art. 15. și 16. din Regulamentul de procedură la alegerea de protopop, precum și ale art. 69 și 70 din Statutul pentru organizarea Bisericii ortodoxe române, prin această convoc adunarea protopopească electorală, în ședință pentru alegerea protopopului în scaunul vacant al tractului Vinga, pe ziua de *Luni 6 Septembrie* a. c. orele 9 în Sfânta biserică ort. română din Vinga unde, după oficierea Sf. Liturgii și a Chemării Duhului Sfânt, se va proceda la alegere.

Vinga, la 2. August 1937.

Comisarul Consiliului Eparhial
Sava Tr. Seculin
consilier, referent eparhial

Sfânta Episcopie Ortodoxă Română a Aradului.

Nr. 5674/1937.

Comunicat

Spre știre și orientare se aduce la cunoștință tuturor oficiilor protopopești și parohiale din Eparhia ort. rom. a Aradului, că în sensul dispozițiilor luate din partea Ministerului Cultelor și Artelor sub Nr.ii 16.725 și 17.594 din a. c. nu vor putea concura și lucra la pictarea bisericilor, decât pictorii și zugravii bisericești cari posedă autorizația Ministerului, potrivit Legii și Regulamentului în vigoare.

Tabloul pictorilor și zugravilor bisericești autorizați se poate vedea la Consiliul Eparhial.

Arad, la 11 August 1937.

Consiliul eparhial ort. rom. Arad

Aviz.

Parohia Spata din pp. Baling este vacantă. Căruț preoți cari ar dori să devină paroh al acestei parohii să se prezinte în persoană la Protopopul ort. român din Baling.

67.

general a
despre in.

Concurs

Conform ordinului Nr. 5050 | 1937 al Veneratului Consiliu eparhial al Aradului se publică concurs cu termen de 30 de zile, computat dela prima lui apariție în organul eparhial „Biserica și Școala”, pentru îndeplinirea parohiei de *clasa I. rurală* din comuna *Glogovăț* cu filia *Panatul-nou*, protopopiatul *Aradului*.

Beneficiile (emolumentele), împreunate cu acest post, sunt :

1. Locuință în casa parohială, cu intravilan.

2. Una sesiune parohială completă, pământ arător, situată în hotarul comunei Andrei Șaguna.

Stolele legale.

4. Salarul, ce-l va da Statul.

Preotul ales va suporta toate sarcinile după beneficiile parohiale și și va îndeplini conștiincios toate îndatoririle, ce incumbă oficiului său, inclusiv catehizarea tineretului școlar.

Ceice doresc a ocupa acest post, își vor înainta — în termenul indicat — cererile de concurs, instruite conform §. 32 din vechiul regulament mitropolitan și adresate Consiliului parohial din Glogovăț — Veneratului Consiliu eparhial, de unde vor cere autorizația de a putea concurge, iară dela protopopul tractual învoirea, de a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare din termenul concursual credincioșilor în s. biserică din localitate, spre a-și arăta dexteritatea în cântare, ritualii și oratorie.

În înțelegere cu protopopul Traian Vățianu.

Consiliul parohial ort. rom. din Glogovăț

2—3

Publicație de licitație

Consiliul parohial al bisericii ortodoxe române din Nădlac, publică licitație minuendă cu oferte închise pe ziua de 2 Septembrie 1937 ora 14 în sala de consultare a bisericii pentru repararea bisericii pe din afară și facerea soclului din beton armat la gardul de din jurul bisericii cu prețul de strigare : 185.472 Lei : iar facerea gardului de ter cu prețul de strigare : 128.616 Lei.

Condițiunile, devizurile și planurile se pot vedea la Oficiul parohial ort. rom. din Nădlac în ori ce zi dela ora 10-12 și dela 14-16.

Consiliul parohial.